

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen tasavallan välisen laajennetun puitesopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen tasavallan välillä allekirjoitetun laajennetun puitesopimuksen sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Sopimus on luonteeltaan sekasopimus, joka sisältää sekä unionin että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Laajennetun puitesopimuksen tavoitteena on vahvistaa osapuolten välistä suhdetta poliittisen vuoropuhelun, yhteistyön ja kaupankäynnin alueilla vastavuoroisuuteen ja yhteiseen etuun pohjautuen. Sopimus korvaa voimaantullessaan osapuolten välillä aiemmin tehdyt assosiaatiosopimuksen ja väliaikaisen kauppasopimuksen.

Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä, johon mennessä osapuolet ovat viimeksi ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaansaattamisen edellyttämien sisäisten menettelyjensä päätökseen saattamisesta. Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Sopimuksen tavoitteet	5
3 Keskeiset ehdotukset	6
4 Esityksen vaikutukset	6
5 Lausuntopalaute	7
6 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön	7
7 Voimaantulo	18
8 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus	19
9 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	19
9.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	19
9.2 Käsittelyjärjestys	21
LAKIEHDOTUS	23
Laki Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen tasavallan välisestä laajennetusta puitesopimuksesta	23
SOPIMUSTEKSTI	24

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Chile on EU:lle tärkeä kumppani Latinalaisessa Amerikassa. Kansainvälisissä kysymyksissä EU ja Chile jakavat useita yhteisiä näkemyksiä, ja EU:n lailla Chile tukee sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää ja vapaakauppaa. EU:n vienti Chileen vuonna 2023 oli 10,7 miljardia euroa ja tuonti 7,7 miljardia euroa. EU tuo Chilestä pääasiassa maataloustuotteita, mineraaleja ja perusmetalleja. EU vie Chileen lähinnä koneita, kemiallisia tuotteita ja kuljetusvälineitä.

Euroopan Unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen välillä on voimassa vuonna 2002 tehty Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen välinen sopimus assosiaatiosta (SopS 30 ja 31/2005). Assosiaatiosopimus sisältää myös vapaakauppaa koskevan osan, jota alettiin soveltaa väliaikaisesti vuonna 2003. Sopimus tuli voimaan vuonna 2005.

Assosiaatiosopimuksen tekemisen jälkeen niin EU:n kuin Chilen asema kansainvälisessä yhteisössä ja yhteistyössä on muuttunut, ja assosiaatiosopimusta on haluttu modernisoida heijastamaan paremmin osapuolten välisiä suhteita ja rooleja kansainvälisessä yhteisössä sekä toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia, ml. uudet globaalit haasteet.

Suomella on Chilen kanssa viisumivapaussopimus (SopS 26/1961), sopimus sijoitusten edistämisestä ja molemminpuolisesta suojaamisesta (SopS 22 ja 23/1996), perussopimus taloudellisesta, teollisesta ja teknologisesta yhteistyöstä (SopS 4/1994), sopimus sosiaaliturvasta (SopS 97 ja 98/2007) sekä sopimus diplomaattisen edustuston ja konsuliedustuston sekä kansainväliseen järjestöön akkreditoidun edustuston henkilöstön perheenjäsenten työskentelystä vastaanottajavaltiossa (SopS 85/2005).

Vuonna 2023 Suomen vienti Chileen oli 274 miljoonaa euroa. Suomen tuonti Chilestä oli 74 miljoonaa euroa. Suomen vienti Chileen on lähinnä korkeamman lisäarvon tuotteita, kuten koneita ja laitteita sekä paperia ja kartonkia. Tyypillisiä tuontitavaroita ovat esimerkiksi malmi, viini sekä hedelmät ja vihannekset. Suomen palveluvienti Chileen oli vuonna 2023 70 miljoonaa euroa ja -tuonti 26 miljoonaa euroa.

1.2 Valmistelu

Sopimuksen valmistelu

Euroopan unionin neuvosto valtuutti komission ja korkean edustajan marraskuussa 2017 aloittamaan neuvottelut modernisoidun assosiaatiosopimuksen aikaansaamisesta Chilen kanssa. Neuvottelut Chilen kanssa käynnistyivät 16.11.2017 ja ne saatiin päätökseen 9.12.2022.

Alun perin neuvoteltiin vain yhdestä sopimuksesta, joka olisi tullut voimaan, kun kaikki jäsenvaltiot, EU ja Chile olisivat hyväksyneet sopimuksen sisäisten menettelyidensä mukaisesti. Kauppaa ja investointien markkinoillepääsyä koskevat EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat määräykset päätettiin kuitenkin eriyttää väliaikaiseen kauppasopimukseen, jotta nämä

määräykset saataisiin nopeammin voimaan. Väliaikaisen kauppasopimuksen voimassaolo päättyy, kun laajennettu puitesopimus tulee voimaan.

Neuvosto teki päätöksen puitesopimuksen allekirjoittamisesta EU:n puolesta ja väliaikaisesta soveltamisesta tietyiltä osin sekä päätöksen väliaikaisen kauppasopimuksen allekirjoittamisesta 4.12.2023. Sopimukset allekirjoitettiin Brysselissä EU:n ja Chilen toimesta 13.12.2023.

Väliaikainen kauppasopimus tuli voimaan 1.2.2025.

Laajennettu puitesopimus edellyttää Euroopan parlamentin ja Chilen parlamentin hyväksynnän lisäksi ratifiointia kaikissa EU-jäsenmaissa

Sopimuskokonaisuutta on käsitelty EU:ssa säännöllisesti neuvoston Latinalaisen Amerikan ja Karibian työryhmässä sekä kauppapoliittisessa komiteassa.

Kansallinen valmistelu

Ulkoministeriö on valmistellut asiaa ja tehnyt yhteistyötä neuvotteluiden aikana valtioneuvoston kanslian sekä eri sektoriministeriöiden kanssa. Neuvotteluissa Suomi on tukenut sopimuksen aikaansaamista katsoen sen vahvistavan EU:n ja sitä myöten myös Suomen ja Chilen välisiä suhteita.

Eduskunnalle on annettu tietoja ja sitä on osallistettu sopimusneuvotteluiden kuluessa perustuslain 96 ja 97 §:n mukaisesti (E-kirje E 51/2017 vp, U-kirjelmä U 32/2021 vp, U-jatkokirje UJ 29/2023 vp). Suurella valiokunnalla ja ulkoasiainvaliokunnalla ei ole ollut huomauttamista valtioneuvoston toimintalinjaan sopimuksen neuvottelemisesta.

Tasavallan presidentti myönsi valtioneuvoston yleisistunnon ratkaisuehdotuksesta 8.12.2023 valtuudet sopimuksen allekirjoittamiseksi Suomen puolesta.

Hallituksen esitys on valmisteltu ulkoministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunnot liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, oikeusministeriöltä, puolustusministeriöltä, sisäministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, valtioneuvoston kanslialta, ympäristöministeriöltä sekä Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta. Lausuntopalaute selostetaan jaksossa 5. Vastaukset lausuntopyyntöön sekä muut edellä mainitut valmisteluasiakirjat ovat nähtävissä julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> tunnuksella UM004:00/2024.

2 Sopimuksen tavoitteet

Sopimuksen tavoitteena on vahvistaa osapuolten välistä assosiaatiota lujitetun kumppanuuden, poliittisen vuoropuhelun ja tehostetun yhteistyön kautta, lisätä kauppaa ja sijoituksia laajentamalla ja monipuolistamalla kauppasuhteita talouskasvun ja elämänlaadun parantamiseksi, sekä lujittaa nykyisiä yhteistyösuhteita kestävästä kehitystä edistävän kansainvälisen yhteistyön ja Agenda 2030 -toimintaohjelman täytäntöönpanon kautta.

Sopimuksen läpileikkaavana teemana on demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien, perusvapauksien ja oikeusvaltioperiaatteen sekä joukkotuhouksien leviämisen estämistä koskevien lausekkeiden kunnioittaminen.

Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa edistää kestävästä kehityksestä muun muassa tekemällä yhteistyötä globaaleihin ympäristöhaasteisiin vastaamiseksi. Lisäksi vahvistetaan sitoutuminen sukupuolten tasa-arvon vahvistamiseen ja naisten ja tyttöjen voimaannuttamiseen sekä todetaan tuki YK:n julistukselle alkuperäiskansojen oikeuksista.

Laajennetussa puitesopimuksessa käsitellään myös oikeusalan yhteistyötä, oikeusvaltioperiaatetta sekä järjestäytyneitä rikollisuuksia ja korruptiota. Sopimus luo edellytykset koordinoitumalle yhteistoiminnalle myös uusilla aihealoilla, mukaan lukien kansanterveys, valtion nykyaikaistaminen, muuttoliikkeet, joukkotuhouksien leviämisen estäminen sekä rahanpesun, terrorismin rahoituksen ja kyberrikollisuuden vastainen työ.

Uudella sopimuksella päivitetään yli 20 vuotta vanhan assosiaatiosopimuksen kauppaa koskevia määräyksiä. Uusi sopimus parantaa markkinoillepääsyä maatalouskaupassa, palveluissa ja investoinneissa, ja päivittää kaupankäynnin sääntöjä vastaamaan nykypäivän vaateita. Sopimuksen kauppaa koskeva osa (III) sisältää määräyksiä muun muassa tullien ja kaupan teknisten esteiden poistamisesta, palveluiden kaupan sekä investointien markkinoillepääsystä, investointisuojausta ja –riitojenratkaisusta, energiasta ja raaka-aineista, teollis- ja tekijänoikeuksista, julkisista hankinnoista sekä työvoimaa ja ympäristöä koskevien normien täytäntöönpanosta. Modernisoitu kauppasopimus syventää näin EU:n ja Chilen kauppa- ja investointisuhteita ja tarjoaa uusia mahdollisuuksia eurooppalaisille yrityksille Latinalaisen Amerikan viidenneksi suurimmassa taloudessa. Sopimuksen myötä 99,9 % EU:n viennistä on tullivapaata, minkä odotetaan lisäävän EU:n vientiä Chileen jopa 4,5 miljardilla eurolla. Sopimuksen myötä EU-maiden yritysten on helpompi tarjota palvelujaan Chilessä, mukaan lukien toimitus-, televiestintä-, merikuljetus- ja rahoituspalveluissa. Sopimuksen mukaisesti EU:n investoijia Chilessä kohdellaan samalla tavalla kuin chileläisiä sijoittajia, myös energia- ja raaka-ainealalla. EU-maiden yrityksillä on parempi pääsy Chilen julkisiin hankintasopimuksiin. Sopimuksessa on myös pk-yrityksiä koskeva luku, joka auttaa varmistamaan, että pienet ja keskisuuret yritykset hyötyvät täysimääräisesti sopimuksesta, muun muassa vähentämällä byrokratiaa.

Sopimuksella luodaan sekä yhteisneuvosto että sekakomitea. Yhteisneuvosto seuraa tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamista ja valvoo sen täytäntöönpanoa. Se tarkastelee kaikkia tähän sopimukseen liittyviä kysymyksiä sekä kaikkia muita kahdenvälisiä tai kansainvälisiä osapuolten yhteisen edun mukaisia kysymyksiä. Sekakomitea avustaa yhteisneuvostoa sen tehtävien hoitamisessa. Sekakomitea vastaa tämän sopimuksen yleisestä täytäntöönpanosta. Se, että asiaa käsitellään sekakomiteassa, ei estä asian käsittelyä myös yhteisneuvostossa.

Lisäksi sopimuksella luodaan parlamentaarinen sekavaliokunta, joka koostuu Euroopan parlamentin jäsenistä ja Chilen kongressin jäsenistä. Parlamentaarinen sekavaliokunta toimii foorumina, jossa kokoonnutaan ja vaihdetaan näkemyksiä ja edistetään tiiviimpiä suhteita.

3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen välisen laajennetun puitesopimuksen. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

4 Esityksen vaikutukset

Laajennetulla puitesopimuksella pyritään tiivistämään osapuolten välistä vuoropuhelua ja tiivistämään yhteistyötä useilla aloilla. Chilellä on EU:n ja sen jäsenvaltioiden kanssa yhteisiä tavoitteita muun muassa monenkeskisen kansainvälisen yhteistyön ja vapaan kaupan suhteen. Tämän huomioiden vuoropuhelun ja yhteistyön vahvistumisen voidaan katsoa edesauttavan myös Suomen intressejä ja tukevan maamme toimintaa kansainvälisissä yhteyksissä.

EU:n ja Chilen välisen turvallisuusyhteistyön tiivistäminen edistää molempien sopimusosapuolten sisäistä turvallisuutta. Suomen kannalta positiivisia vaikutuksia on muun muassa terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa sekä joukkotuhousteiden leviämisen estämistä koskevalla yhteistyöllä.

Neuvotellulla sopimuskokonaisuudella ei ole merkittäviä vaikutuksia valtion talousarvioon, mutta sillä on myönteisiä vaikutuksia EU:n ja Chilen välisille kaupallisille suhteille sekä yhteistyölle. Sopimuskokonaisuus avaa uusia mahdollisuuksia kaupalle ja investoinneille ja helpottaa suomalaisten yritysten tuotteiden ja palveluiden pääsyä Chilen markkinoille.

Sopimuksella ei ole suoria vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Sopimuksella perustettavien yhteisneuvoston, sekakomitean sekä alakomiteoiden kokouksista johtuvat tehtävät voidaan hoitaa tavanomaisen käytännön edellyttämällä tavalla nykyisellä henkilöstöllä.

Sopimuksella ei ole välittömiä ympäristövaikutuksia. Sopimuksen keskeisiin periaatteisiin sisältyy kuitenkin kestävä kehitys periaatteiden ja ympäristönormien kunnioittaminen ja edistäminen osapuolten kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti.

Sopimuspuolet sitoutuvat demokratian ja ihmisoikeuksien edistämiseen sekä joukkotuhousteiden leviämisen estämiseen. Vaikka sopimuksella ei voida katsoa olevan välittömiä yhteiskunnallisia vaikutuksia Suomessa, sillä voidaan arvioida olevan myönteistä merkitystä hyvän hallinnon, demokratian ja kansalaisyhteiskunnan vahvistumiselle EU:ssa ja Chilessä.

5 Lausuntopalaute

Luonnos hallituksen esitykseksi on ollut lausuntokierroksella 17.4.-30.5.2025 ja Ahvenanmaan maakuntahallituksen osalta 29.4.-10.6.2025. Luonnokseen ei tehty muutosehdotuksia. Oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, puolustusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä sisäministeriö ilmoittivat, että heillä ei ole lausuttavaa.

Ahvenanmaan maakuntahallituksen lausunnossa todetaan, että sopimuksessa linjataan sellaisista yhteistyöalueista, jotka kuuluvat Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan. Tämän vuoksi

sopimuksen voimaansaattaminen Ahvenanmaalla edellyttää Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntää. Lisäksi lausunnossa nostetaan esiin myönteisenä asiana, että sopimuksessa käytetään Ahvenanmaan erityisasemaa koskevaa muotoilua. Muutoin Ahvenanmaan maakuntahallituksella ei ollut luonnokseen muutosehdotuksia.

6 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

JOHDANTO

Laajennetun puitesopimuksen johdannossa sopimusosapuolet vahvistavat sitoutumisensa demokratian periaatteisiin, ihmisoikeuksiin ja perusvapauksiin kansainvälisten ihmisoikeussopimusten mukaisesti. Osapuolet toteavat sitoutuvansa oikeusvaltioperiaatteeseen ja hyvään hallintotapaan sekä kestävän kehityksen saavuttamiseen ja ilmastomuutoksen torjumiseen. Lisäksi johdannossa ilmaistaan osapuolten tahto estää joukkotuhoaseiden leviämistä sekä sitoutuminen rahanpesun, terrorismin rahoituksen ja kyberrikollisuuden vastaiseen työhön.

I OSA: YLEISET PERIAATTEET JA TAVOITTEET

1 luku. *Tavoitteet, yleiset periaatteet ja määritelmät.*

Ensimmäinen luku sisältää määräyksiä tavoitteista, yleisistä periaatteista ja määritelmistä (1.1-1.3 artikla). Sopimuksen tavoitteena on vahvistaa osapuolten välinen assosiaatio, lisätä kauppaa ja sijoituksia osapuolten välillä sekä lujittaa osapuolten nykyisiä yhteistyösuhteita. Luku sisältää määräyksiä yleisistä periaatteista pohjautuen Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan periaatteisiin, ihmisoikeuksiin, rauhaan ja turvallisuuteen, kestäväan kehitykseen, tasa-arvoon sekä alkuperäiskansojen oikeuksiin. Luku sisältää myös määräyksiä sopimuksessa käytetyistä määritelmistä.

Sopimuksen 1.2 artiklan 2 kohdan määräysten on jaksossa 9 *Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus* tarkemmin selostetun mukaisesti katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

II OSA: POLIITTINEN VUOROPUHELU JA YHTEISTYÖ

2 luku. *Poliittinen vuoropuhelu, ulkopoliittikka, kansainvälinen rauha ja turvallisuus, hallintotapa ja ihmisoikeudet.*

Toinen luku sisältää määräyksiä poliittisesta vuoropuhelusta, ulkopoliitikasta, kansainvälisestä rauhasta ja turvallisuudesta sekä hallintotavasta ja ihmisoikeuksista (2.1-2.10 artikla). Luvun määräykset käsittelevät poliittista vuoropuhelua ja sen tavoitteita osapuolten välisen yhteistyön edistämiseksi sekä vuoropuhelun muotoja. Luku sisältää määräyksiä joukkotuhoaseiden leviämisen ehkäisemisestä, ihmisoikeuksista, oikeusvaltioperiaatteesta ja hyvästä hallintotavasta, sukupuolten tasa-arvosta ja naisten ja tyttöjen voimaannuttamisesta, kansainvälisestä turvallisuudesta ja kybertoimintaympäristöstä, terrorismin torjunnasta, kansalaisten turvallisuudesta, pienaseista ja kevyistä aseista sekä muista tavanomaisista aseista, kansainvälisestä rikostuomioistuimesta sekä yhteistyöstä kansainvälisessä kriisinhallinnassa.

Luku sisältää lisäksi määräyksiä edellä mainittuja asioita koskevasta yhteistyöstä sekä sen muodoista ja keinoista.

Sopimuksen 2.2 artiklan 2 kohdan mukaan osapuolet luovat tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän, jolla valvotaan joukkotuhoukaseisiin liittyvien tavaroiden vientiä ja kauttakulkua, mukaan lukien kaksikäyttötekniikan loppukäytön valvonta ja tehokkaat seuraamukset vientivalvonnan laiminlyömisestä. Perustuslain 8 §:n mukaan rikoksena rangaistava teko ja siitä seuraava rangaistus tulee määritellä lain tasolla. Vientivalvonnasta on annettu laintasoista kansallista sääntelyä laissa kaksikäyttötutteen valvonnasta (500/2024) sekä laissa puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012). Laiminlyöntien seuraamuksista säädetään rikoslain (39/1889) 46 luvun 1 §:ssä (säännöstelyrikos) ja 12 §:ssä (kaksikäyttötutteen vientivalvontailmoituksen laiminlyönti). Kaksikäyttötutteen valvonnasta on unionin tasolla annettu neuvoston asetus (EU) 2021/821 kaksikäyttötutteen vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta.

Sopimuksen 2.6 artiklassa määrätään muun muassa terrorismin torjuntaa koskevasta tietojenvaihdosta. Yksityiselämän suojaa koskevan perustuslain 10 §:n mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Sopimusmääräyksen mukaan tietojenvaihto perustuu kansainväliseen oikeuteen ja osapuolten omiin lainsäädäntöihin. Tietojenvaihto ei siten perustu sillä tavoin suoraan 2.6 artiklaan, että kyseisen artiklan voitaisiin katsoa kuuluvan lainsäädännön alaan.

3. luku. Oikeus, vapaus ja turvallisuus.

Kolmas luku sisältää määräyksiä oikeudesta, vapaudesta ja turvallisuudesta (3.1-3.8 artikla). Luku sisältää määräyksiä oikeudellisesta yhteistyöstä, maailman huumeongelmasta, kansainvälisestä muuttoliikkeestä ja turvapaikka-asioista, konsuliviranomaisten antamasta suojelusta, rahanpesusta ja terrorismin rahoituksesta, lainvalvonnasta sekä korruption ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta, kyberrikollisuudesta ja henkilötietojen suojasta. Luku sisältää lisäksi määräyksiä edellä mainittuja asioita koskevasta yhteistyöstä sekä sen muodoista ja keinoista.

Sopimuksen muuttoliikettä koskevan 3.3 artiklan 3 kohdan mukaan osapuolilla on velvollisuus ottaa takaisin laittomasti toisen osapuolen alueella oleskelevat kansalaisensa ja osapuolet sitoutuvat myöntämään asianmukaiset matkustusasiakirjat tätä tarkoitusta varten. Perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan. Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla eikä ulkomaalaista saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Matkustusoikeuden osoittamiseksi myönnettävistä asiakirjoista säädetään passilaissa (671/2006) ja henkilökortin myöntämisestä henkilökorttilaissa (663/2016).

Sopimuksen 3.8 artiklassa määrätään henkilötietojen suojasta. Yksityiselämän suojaa koskevan perustuslain 10 §:n mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Sopimuksen 3.8 artiklan määräykset on kirjoitettu sellaiseen muotoon, etteivät ne sisällä suoranaisia

toimintavelvoitteita. Artiklan ei voida katsoa sisältävän lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä.

4. luku. *Kestävä kehitys.*

Neljäs luku sisältää määräyksiä kestävästä kehityksestä (4.1-4.9 artikla). Luku sisältää määräyksiä kestävästä kehityksestä sen kolmessa ulottuvuudessa, jotka ovat sosiaalinen, taloudellinen ja ympäristöä koskeva ulottuvuus, kansainvälisestä yhteistyöstä, ympäristöstä, ilmastonmuutoksesta, kestävästä energiasta, valtameren hallinnoinnista, katastrofiriskin vähentämisestä, kaupunkipolitiikan kehittämisestä sekä maataloutta ja maaseudun kehittämistä koskevasta yhteistyöstä. Luku sisältää lisäksi määräyksiä edellä mainittuja asioita koskevasta yhteistyöstä sekä sen muodoista ja keinoista.

5. luku. *Taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kumppanuus.*

Viides luku sisältää määräyksiä taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta kumppanuudesta (5.1-5.15 artikla). Luku sisältää määräyksiä yrityksistä ja teollisuudesta, raaka-aineista, vastuullisesta liiketoiminnasta sekä ihmisoikeuksista liiketoiminnan yhteydessä, työllisyydestä ja sosiaaliasioista, ikääntyneistä ja vammaisista henkilöistä, nuorisosta, kulttuurista, tutkimuksesta ja innovoinnista, napa-aluetta koskevasta yhteistyöstä, digitaalipolitiikasta, yleissivistävästä koulutuksesta ja korkeakoulutuksesta, siviilisatelliittinavigoinnista, maan havainnoinnista ja muusta avaruustoiminnasta, matkailusta, tilastoista ja liikenteestä. Luku sisältää lisäksi määräyksiä edellä mainittuja asioita koskevasta yhteistyöstä sekä sen muodoista ja keinoista.

6. luku. *Muut alat.*

Kuudes luku sisältää määräyksiä muista aloista (6.1-6.5 artikla). Luku sisältää määräyksiä makrotalouspolitiikasta, veroasioista, kuluttajapolitiikasta, kansanterveydestä sekä yhteistyöstä urheilun ja liikunnan alalla. Luku sisältää lisäksi määräyksiä edellä mainittuja asioita koskevasta yhteistyöstä sekä sen muodoista ja keinoista.

7. luku. *Valtion ja julkishallinnon nykyaikaistaminen, hallinnon hajauttaminen, aluepolitiikka ja instituutioiden välinen yhteistyö.*

Seitsemäs luku sisältää määräyksiä valtion ja julkishallinnon nykyaikaistamisesta, hallinnon hajauttamisesta, aluepolitiikasta ja instituutioiden välisestä yhteistyöstä (7.1-7.3 artikla). Luku sisältää määräyksiä valtion nykyaikaistamisesta, aluepolitiikasta ja hajauttamisesta ja instituutioiden välisestä yhteistyöstä. Luku sisältää lisäksi määräyksiä edellä mainittuja asioita koskevasta yhteistyöstä sekä sen muodoista ja keinoista.

III OSA: KAUPPA JA KAUPAN LIITÄNNÄISTOIMENPITEET

8 luku. *Yleiset ja institutionaaliset määräykset.*

Luku sisältää yleisiä määräyksiä vapaakauppa-alueen perustamisesta ja sen tavoitteista (8.1- 8.4 artikla). Lisäksi luvussa määrätään sopimuksen toimeenpanemiseksi perustettavien

yhteistyöelinten (yhteisneuvosto, kauppakomitea, alakomitea ja muut elimet) toiminnasta (8.5–8.8 artikla).

9 luku. *Tavarakauppa.*

Yhdeksännessä luvussa määrätään tavarakaupasta (9.1–9.18 artikla). Luku sisältää määräyksiä tavoitteista, soveltamisalasta, määritelmistä, kansallisesta kohtelusta sisäisen verotuksen ja sääntelyn alalla, tullien alentamisesta tai poistamisesta, uusien rajoitusten asettamiskiellostä, vientitulleista ja -veroista sekä muista maksuista ja muodollisuuksista, korjatuista ja uudelleenvalmistetuista tavaroista, tuonti- ja vientirajoituksista, alkuperämerkinnöistä, tuonti- ja vientilisensiointimenettelyistä, tullausarvon määrittämisestä, etuuksien käytöstä, tullietuuskohtelun hallinnointia koskevista erityistoimenpiteistä, sekä tavarakaupan alakomiteasta.

10 luku. *Alkuperäsäännöt ja alkuperämenettelyt.*

Kymmenes luku sisältää määräyksiä alkuperäsäännöistä ja alkuperämenettelyistä. Alkuperäsääntöjä koskeva A jakso (10.1–10.15 artikla) sisältää määräyksiä määritelmistä, yleisistä vaatimuksista, alkuperäkumulaatiosta, kokonaan tuotetuista tuotteista, toleransseista, riittämättömästä valmistuksesta tai käsittelystä, kelpuuttamisen yksiköstä, tarvikkeista, varaosista ja työkaluista, sarjoista, neutraaleista tekijöistä, pakkauksista ja pakkausmateriaaleista ja säiliöistä, keskenään korvattavissa olevien ainesten kirjanpidollisesta erottelusta, palautetuista tuotteista, muuttumattomuudesta sekä näyttelyistä.

Alkuperämenettelyitä koskeva B jakso (10.16–10.28 artikla) sisältää määräyksiä tullietuuskohtelun hakemisesta, alkuperävaluuttakäytöstä, vähäisistä poikkeamista ja vähäisistä virheistä, tuojan tiedoista, tietojen säilyttämisestä koskevista vaatimuksista, vapautuksista alkuperävaluuttakäytöstä koskevista vaatimuksista, tarkastuksesta, hallinnollisesta yhteistyöstä, keskinäisestä avunannosta petosten torjunnassa, tullietuuskohtelua koskevien hakemusten epäämisestä, luottamuksellisuudesta, tullietuuskohtelua koskevista palautuksista ja hakemuksista tuonnin jälkeen, sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista.

Loppumääräyksiä koskeva C jakso (10.29–10.33 artikla) sisältää määräyksiä sopimuksen soveltamisesta Ceutaan ja Melillaan, sekä määräyksiä muutoksista, tulliasioista, kaupan helpottamisesta ja alkuperäsääntöjen alakomiteasta, kauttakuljetettavista tai varastoiduista tuotteista ja selittävistä huomautuksista.

11 luku. *Tulliasiat ja kaupan helpottaminen.*

Yhdestoista luku sisältää määräyksiä tulliasioista ja kaupan helpottamisesta (11.1–11.23 artikla). Luku sisältää määräyksiä tavoitteista, määritelmistä, tulliyhteistyöstä, keskinäisestä hallinnollisesta avunannosta, tullisääöksistä, -määräyksistä ja -menettelyistä, tavaroiden luovutuksesta, yksinkertaistetusta tullimenettelyistä, valtuutetuista talouden toimijoista, tieto- ja asiakirjavaatimuksista, tietotekniikan käytöstä ja sähköisistä maksuista, riskinhallinnasta, jälkitarkastuksesta, avoimuudesta, ennakkopäätöksistä, kauttakulusta tai uudelleenlastauksesta, tulliasioitsijoista, vientitavaran ennakkotarkastuksista, muutoksenhausta, seuraamuksista, tulliasioista, kaupan helpottamisesta ja alkuperäsääntöjen alakomiteasta, väliaikaisesta maahantuonnista, korjatuista tavaroista sekä maksuista ja muodollisuuksista. Sopimus sisältää myös pöytäkirjan keskinäisestä hallinnollisesta avusta tulliasioissa.

12 luku. Kaupan suojatoimet.

Kahdestoista luku sisältää määräyksiä kaupan suojatoimista (12.1–12.22 artikla). Polkumyynti- ja tasoitustulleja käsittelevä A jakso (12.1–12.5 artikla) sisältää määräyksiä avoimuudesta, yleisen edun huomioon ottamisesta, alhaisemman tullin säännöstä ja riitojenratkaisumenettelyn soveltamatta jättämisestä. Yleisiä suojatoimenpiteitä käsittelevä B jakso (12.6–12.8 artikla) sisältää määräyksiä avoimuudesta ja lopullisten toimenpiteiden käyttöönotosta sekä riitojenratkaisumenettelyn soveltamatta jättämisestä. Kahdenvälisiä suojatoimenpiteitä käsittelevän C jakson ensimmäinen alajakso (12.9–12.15 artikla) sisältää määräyksiä määritelmistä, kahdenvälisen suojatoimenpiteiden soveltamisesta ja soveltamista koskevista normeista, väliaikaisista kahdenvälisistä suojatoimenpiteistä, korvauksesta ja myönnytysten soveltamisen keskeyttämisestä, kahdenvälisen suojatoimenpiteen välisestä ajasta ja suojatoimenpiteiden muusta kuin rinnakkaisesta soveltamisesta sekä Euroopan unionin syrjäisimmistä alueista. Toinen alajakso (12.16–12.22 artikla) sisältää määräyksiä sovellettavasta lainsäädännöstä, suojamenettelyn aloittamisesta, tutkimuksesta, luottamuksellisista tiedoista, kuulemisista, ilmoituksista, tutkimuksista sekakomiteassa, julkaisuista sekä englanninkielisten asiakirjojen hyväksymisestä suojamenettelyissä.

13 luku. Terveys- ja kasvinsuojelutoimet.

Kolmastoista luku käsittelee terveys- ja kasvinsuojelutoimia (13.1–13.19 artikla). Luku sisältää määräyksiä yhteistyön lisäämisestä sekä kahdenvälisesti että kansainvälisillä foorumeilla. Sopimuksessa mm. sovitaan alueellistamisesta, ja EU tunnustetaan yhdeksi kokonaisuudeksi. Sopimuksella ei puututa osapuolten sääntelyoikeuteen tai oikeuteen suojella.

14 luku. Kestäviä elintarvikejärjestelmiä koskeva yhteistyö.

Neljästoista luku käsittelee kestäviä elintarvikejärjestelmiä koskevaa yhteistyötä (14.1–14.10 artikla). Luku sisältää määräyksiä elintarvikeketjun kestävydestä ja ruokahävikin ja -jätteen vähentämisestä, elintarvikeketjuun kohdistuvien petosten torjunnasta, eläinten hyvinvoinnista ja mikrobilääkeresistenssin torjunnasta. Osapuolet sopivat kestäviä elintarvikejärjestelmiä käsittelevän alakomitean perustamisesta.

15 luku. Energia ja raaka-aineet.

Viidestoista luku sisältää määräyksiä energiasta ja raaka-aineista (15.1–15.17 artikla). Luku sisältää määräyksiä avoimuudesta, tasapuolisesta kohtelusta ja syrjimättömyydestä osapuolten välisessä energiatuotteiden ja raaka-aineiden kaupassa sekä sitoutumisesta yhteistyöhön ja kilpailukykyisten ja kestävien arvoketjujen vahvistamiseen. Sopimuksen myötä osapuolet luopuvat oikeudesta asettaa korkeampia vientihintoja verrattuna kotimarkkinahintoihin, kuitenkin sillä poikkeuksella, että raaka-aineiden osalta Chilellä on oikeus edistää kotimaista arvonnalisää omassa kehittyvässä teollisuudessaan toimittamalla raaka-aineita teollisuuden toimialoille etuuskohteluhinnoilla.

16 luku. Kaupan tekniset esteet.

Kuudestoista luku sisältää määräyksiä kaupan teknisistä esteistä (16.1–16.14 artikla). Luvussa määrätään soveltamisalasta ja määritelmistä, kaupan teknisiä esteitä koskevasta sopimuksesta, yhteistyöstä kaupan teknisten esteiden alalla, asiaankuuluvien standardien käyttöönotosta, merkinnöistä ja avoimuudesta.

17 luku. Sijoitukset.

Seitsemännessätoista luvussa määrätään sijoituksista (17.1–17.57 artikla). Luku sisältää määräyksiä sijoitusten vapauttamisesta ja syrjimättömyydestä, sijoitusten suojasta, investointiriitojenratkaisusta ja sitä varten perustetun pysyvän kansainvälisen investointituomioistuinjärjestelmän toiminnasta.

A jakso (17.1–17.6 artikla) sisältää yleiset määräykset soveltamisalasta, määritelmistä, sääntelyoikeudesta, suhteesta muihin lukuihin, etujen kieltämisestä sekä sijoituksiin liittyviä asioita käsittelevästä alakomiteasta. B jaksossa (17.7–17.14 artikla) käsitellään sijoitusten vapauttamista ja syrjimättömyyttä. C jakso (17.15–17.24 artikla) käsittelee sijoitusten suojaa. Jaksossa määritellään sopimuksen sijoitusten suojan soveltamisala, määrätään sijoituksista ja sääntelytoimenpiteistä, sijoittajien ja sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien sijoitusten kohtelusta, kohtelusta selkkaustilanteessa, pakkolunastuksesta, siirroista, sijaantulosta, sopimuksen irtisanomisesta, suhteesta muihin sopimuksiin ja vastuullisesta liiketoiminnasta. D jaksossa käsitellään sijoitusriitojen ratkaisemista ja investointituomioistuinjärjestelmää. Jakson ensimmäinen alajakso (17.25 artikla) sisältää määräykset soveltamisalasta ja määritelmistä. Toinen alajakso (17.26–17.27 artikla) käsittelee vaihtoehtoisia riitojenratkaisua ja neuvotteluja, kolmas alajakso (17.28–17.33 artikla) kanteen nostamista ja sen edellytyksiä, neljäs alajakso (17.34–17.37 artikla) investointituomioistuinjärjestelmää ja viides alajakso (17.38–17.57) menettelyjen kulkua.

Sopimuksen liitteenä on investointisuoja koskevien määräysten yhteinen tulkintaselitys, jossa selvennetään sopimuksen sääntelyoikeuden mahdollistavan Pariisin ilmastopopimuksen nojalla tehdyt toimenpiteet. Osapuolet vahvistavat tulkintaselityksessä, että niiden investoijien olisi oltava varautuneita siihen, että osapuolet toteuttavat Pariisin ilmastopopimuksen sitoumuksiaan ja että perustetun tuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuimen olisi otettava sitoumukset asianmukaisesti huomioon.

Sijoitussuojaa koskevat määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltioiden ja osittain Euroopan unionin toimivaltaan. Kaikki sopimuksen sijoitussuojaa koskevat aineelliset määräykset, siltä osin kuin niitä sovelletaan ulkomaisiin suoriin sijoituksiin, kuuluvat EU:n yksinomaiseen toimivaltaan SEUT-sopimuksen 207 artiklan nojalla. Muiden kuin suorien sijoitusten osalta toimivalta on jaettua.

Sopimuksen sijoittajien ja sijoitusten kohtelua koskevassa 17.17 artiklassa määrätään toiminnasta, joka koskee poliisi- ja hallintoviranomaisten sekä oikeuslaitoksen toimintaa. Näistä säädetään muun muassa poliisilaissa (872/2011), hallintolaissa (434/2003), laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019), oikeudenkäymiskaaressa (4/1734) ja perustuslaissa.

Sopimuksen määräykset selkkaustilanteiden osalta 17.18 artiklassa koskevat valmiuslakia (1552/2011) ja puolustustilalakia (1083/1991). Valmiuslain 128 § 1 momentin mukaan siinä tarkoitettujen toimenpiteiden johdosta kärsitystä vahingosta suoritetaan täysi korvaus. Pykälän 2 momentin mukaan vahingosta suoritetaan kuitenkin vain kohtuullinen korvaus, jos vahinkoa on vahingon kärsineen varallisuusolot ja muut olosuhteet huomioon ottaen pidettävä vähäisenä tai jos valtiontaloudelliset tai kansantaloudelliset syyt sitä vahinkojen suuren määrän vuoksi välttämättä vaativat. Lisäksi puolustustilalain 38 §:n 1 momentin mukaan siinä tarkoitettujen

päätöksen tai toimenpiteen johdosta kärsitystä vahingosta, jota ei korvata muun lain nojalla, suoritetaan täysi korvaus valtion varoista. Samoin on meneteltävä lain 20 §:ssä tarkoitetun toimenpiteen johdosta muulle kuin vihollisvaltion kansalaiselle, yhteisölle tai säätiölle aiheutuneen vahingon osalta. Lain 38 §:n 2 momentin mukaan, jos vahinkoa on vahingon kärsineen varallisuusolot ja muut olosuhteet huomioon ottaen pidettävä vähäisenä tai jos valtiontaloudelliset tai kansantaloudelliset syyt sitä vahinkojen suuren määrän vuoksi välttämättä vaativat, suoritetaan vahingosta kuitenkin vain kohtuullinen korvaus.

Sopimuksen pakkolunastusta koskevat määräykset 17.19 artiklassa koskevat kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annettua lakia (603/1977, lunastuslaki), kiinteän omaisuuden pakkolunastuksesta sähkölaitosta varten annettua lakia (168/1928), kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi annettua lakia (468/2019) ja eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annettua lakia (768/2004).

Pääomien siirtoa käsittelevä 17.20 artikla koskettaa useita lakeja. Muun muassa konkurssista, maksukyvyttömyydestä ja velkojen oikeuksista säädetään konkurssilaissa (120/2004), laissa yrityksen saneerauksesta (47/1993) ja laissa yksityishenkilön velkajärjestelystä, (57/1993), asiakkaan tunnistamisesta ja tuntemisesta, laissa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (444/2017), rahoitusvälineiden kaupankäyntiin, selvitykseen ja sijoituspalveluiden tarjoamiseen liittyvistä kysymyksistä säädetään laissa kaupankäynnistä rahoitusvälineillä (1070/2017), laissa arvo-osuustileistä (827/1991), laissa arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta (348/2017), laissa arvopaperitileistä (750/2012), arvopaperimarkkina-laissa (746/2012), sijoituspalvelulaissa (747/2012), sijoitusrahastolaissa (213/2019, laissa vaihtoehtorahastojen hoitajista (162/2014) ja laissa joukkorahoituspalvelun tarjoamisesta (203/2022) sekä maksujen välityksestä laissa luottolaitostoiminnasta (610/2014) ja maksupalvelulaissa (290/2010). Edellä mainittujen lisäksi rahoitusvälineiden ja rahavarojen siirtoon liittyy verosäännöksiä ja verosopimuksia.

Artikla 17.21 sijaantulosta koskettaa regressiooikeudesta säädettyä lakia takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta (361/1999) sekä vakuutusoppimuslakia (543/1994).

18 luku. Rajat ylittävä palvelukauppa.

Kahdeksannessatoista luvussa määrätään rajat ylittävää palvelukauppaa koskevista ehdoista (18.1–18.10 artikla). Luku sisältää määräyksiä kansallisesta kohtelusta, suosituimmuuskohtelusta ja markkinoillepääsystä.

19 luku. Luonnollisten henkilöiden tilapäinen oleskelu liiketoimintaa varten.

Yhdeksästoista luku sisältää määräyksiä luonnollisten henkilöiden maahantulosta ja tilapäisestä oleskelusta liiketoimintaa varten (19.1–19.8 artikla). Luku sisältää määräyksiä koskien yrityksen sisäisesti siirrettyjä työntekijöitä, sijoittautumisen vuoksi matkustavia liikematkustajia ja sijoittajia, lyhytaikaisia liikematkustajia, sekä sopimusperusteisia palveluntarjoajia ja itsenäisiä ammatinharjoittajia.

20 luku. Kotimainen sääntely.

Kahdeskymmenes luku käsittelee kotimaista sääntelyä (20.1–20.6 artikla). Luku sisältää

määräyksiä koskien sopimuspuolten toimilupavaatimuksia ja -menettelyjä, pätevyysvaatimuksia ja -menettelyjä sekä teknisiä standardeja.

21 luku. *Ammattipätevyyden vastavuoroinen tunnustaminen.*

Kahdeskymmenesensimmäinen luku sisältää määräyksiä ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta (21.1 artikla). Luvussa määrätään järjestelyistä sellaisten ammattipätevyysien vastavuoroiselle tunnustamiselle, jotka liittyvät sopimuksen 17., 18., 19. tai 26. luvun soveltamisalaan kuuluvaan toimintaan. Lukuun liittyvät sopimuksen liitteissä esitetyt suuntaviivat ammattipätevyysien tunnustamista koskevia järjestelyjä varten.

22 luku. *Jakelupalvelut.*

Kahdeskymmenestoinen luku sisältää määräyksiä jakelupalveluista (22.1–22.5 artikla). Luku sisältää määräyksiä yleispalveluvelvoitteista, markkinoita vääristävien käytäntöjen ehkäisemisestä, toimiluvista ja sääntelyviranomaisten riippumattomuudesta.

23 luku. *Telepalvelut.*

Kahdeskymmeneskolmas luku sisältää määräyksiä telepalveluista (23.1–23.17 artikla). Luvussa määrätään televiestinnän sääntelyviranomaisista, televerkkojen ja -palveluiden tarjoamista koskevista luvista, televiestintäriitojen ratkaisemisesta, kilpailun suojaamisesta, puhelinnumeron siirrettävyydestä, matkapuhelinverkkovierailuista ja viestinnän luottamuksellisuudesta.

24 luku. *Kansainväliset meriliikennepalvelut.*

Kahdeskymmenesneljäs luku sisältää määräyksiä kansainvälisistä meriliikennepalveluista (24.1 artikla). Luvussa määrätään velvoitteista ylläpitää avointa ja syrjimätöntä pääsyä kansainvälisiin merenkulkupalveluihin (kuljetukset ja niihin liittyvät palvelut) sekä pääsyä satamiin ja satamapalveluihin.

25 luku. *Rahoituspalvelut.*

Kahdeskymmenesviides luku sisältää määräyksiä rahoituspalveluita koskevista ehdoista (25.1–25.20 artikla). Luku sisältää määräyksiä koskien tietojen käsittelyä, avoimuutta, uusia rahoituspalveluja, maksu- ja selvitysjärjestelmiä ja riitojenratkaisua.

26 luku. *Sähköinen kaupankäynti.*

Kahdeskymmeneskuudes luku sisältää määräyksiä sähköisestä kaupankäynnistä (26.1–26.15 artikla). Luvussa määrätään rajat ylittävistä tietovirroista, sähköisten lähetysten tullittomuudesta, verkkopalveluihin kohdistettujen ennakkolupamenettelyjen kieltämisestä, sähköisistä sopimuksista, sähköisestä todentamisesta, kuluttajansuojasta sekä sääntely-yhteistyöstä digitaalisen kaupan kannalta olennaisissa asioissa. A jakso sisältää yleiset määräykset. B jaksossa käsitellään tietovirtoja ja henkilötietojen suojaa. C jakso sisältää erityiset määräykset.

27 luku. *Pääomanliikkeet, maksut ja siirrot sekä tilapäiset suojatoimenpiteet.*

Kahdeskymmenesseitsemäs luku sisältää määräyksiä pääomanliikkeestä, maksuista ja siirroista

sekä tilapäisistä suojatoimenpiteistä (27.1–27.6 artikla). Luvussa määrätään pääoman ja maksujen vapaasta liikkuvuudesta, vaihtotaseesta, tilapäisistä suojatoimenpiteistä sekä maksutaseeseen ja ulkoiseen rahoitukseen liittyvien vaikeuksien ilmetessä sovellettavista rajoituksista.

28 luku. *Julkiset hankinnat.*

Kahdeskymmeneskahdeksas luku sisältää määräyksiä julkisista hankinnoista (28.1–28.24 artikla). Luku sisältää määräyksiä määritelmistä, soveltamisalasta ja kattavuudesta, turvallisuudesta ja yleisistä poikkeuksista, yleisistä periaatteista, hankintajärjestelmästä tiedottamisesta, ilmoituksista, osallistumisedellytyksistä, toimittajien kelpoisuuden vahvistamisesta, teknisistä eritelmistä, tarjouspyyntöasiakirjoista, ympäristönäkökohdista ja sosiaalisista näkökohdista, määräajoista, neuvotteluista, suljetusta tarjouspyyntömenettelystä, sähköisistä huutokaupoista, tarjousten käsittelystä ja sopimusten myöntämisestä, hankintatietojen avoimuudesta, tietojen luovuttamisesta, kotimaisista muutoksenhakumenettelyistä, soveltamisalan muutoksista ja oikaisuksista, julkisten hankintojen alakomiteasta, pienten ja keskisuurten yritysten osallistumisen helpottamisesta, yhteistyöstä sekä lisäneuvotteluista.

29 luku. *Valtion omistamat yritykset, yritykset, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, ja nimetyt monopolit.*

Kahdeskymmenesyhdeksäs luku sisältää määräyksiä valtion omistamiin yrityksiin, yrityksiin, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, ja nimettyihin monopoleihin liittyen (29.1–29.7 artikla). Luku sisältää määräyksiä soveltamisalasta, määritelmistä, syrjimättömästä kohtelusta ja kaupallisista näkökohdista, sääntelykehyksestä ja avoimuudesta.

30 luku. *Kilpailupolitiikka.*

Kolmaskymmenes luku sisältää määräyksiä kilpailupolitiikasta (30.1–30.6 artikla). Luvussa tunnustetaan kilpailunvastaisten toimintatapojen markkinoiden toimintaa vääristävät vaikutukset, määrätään sääntelykehyksestä, toimivaltaisten viranomaisten riippumattomuudesta, kilpailulainsäädännön soveltamisesta avoimesti ja syrjimättömästi, menettelyjen oikeudenmukaisuudesta sekä kilpailuviranomaisten välisestä yhteistyöstä, tietojen vaihdosta ja neuvottelumenettelystä. Lukuun ei sovelleta sopimuksen luvun 38 mukaista riitojenratkaisua.

31 luku. *Tuet.*

Kolmaskymmenesensimmäinen luku sisältää määräyksiä tuista (31.1–31.9 artikla). Luku sisältää määräyksiä periaatteista, määritelmästä ja soveltamisalasta, suhteesta WTO-sopimukseen, avoimuudesta, neuvotteluista, ehdollisista tuista, tukien käytöstä, riitojenratkaisumenettelyn soveltamatta jättämisestä sekä luottamuksellisuudesta. Liite 28-A sisältää soveltamisalaan kuuluvat Euroopan unionin julkiset hankinnat. Liite 28-B sisältää soveltamisalaan kuuluvat Chilen julkiset hankinnat.

32 luku. *Teollis- ja tekijänoikeudet.*

Kolmaskymmenestoinen luku sisältää määräyksiä teollis- ja tekijänoikeuksien suojasta (32.1–32.66 artikla). Luku sisältää päivitettyjä määräyksiä tekijänoikeuksista, tavaramerkeistä,

mallioikeuksista, patenteista, julkaisemattoman tiedon ja liikesalaisuuksien suojasta, kasvilajikkeista, maataloustuotteiden maantieteellisistä merkinnöistä sekä immateriaalioikeuksien toimeenpanosta mukaan lukien näitä koskevat rajatoimet. Mainituilla aloilla sovitaan yhteisistä periaatteista ja luodaan puitteet entistä läheisemmälle yhteistyölle täydentäen WTO:n sopimusta teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista (TRIPS). Maantieteellisten merkintöjen suoja täydentää olemassa olevan sopimuksen listaa suojatuista maataloustuotteista, ml. alkoholijuomat. Listaa voidaan täydentää sopimusten voimaan astumisen jälkeen.

33 luku. *Kauppa ja kestävä kehitys.*

Kolmaskymmeneskolmas luku sisältää määräyksiä kauppaan ja kestäväan kehitykseen liittyen (33.1–33.23 artikla). Yhteisiä määräyksiä käsittelevä A jakso (33.1–33.7 artikla) sisältää määräyksiä tavoitteista, oikeudesta sääntelyyn ja suojelun tasosta, kaupasta ja vastuullisesta liiketoiminnasta ja toimitusketjujen hallinnasta, tieteellisestä ja teknisestä tiedosta, avoimuudesta ja hyvistä sääntelykäytännöistä, yleisestä tietoisuudesta, tiedottamisesta, osallistumisesta ja menettelyllisistä takeista sekä yhteistyötoimista. Ympäristöä ja kauppaa käsittelevä B jakso (33.8–33.14 artikla) sisältää määräyksiä tavoitteista, monenvälisestä ympäristöhallinnasta ja ympäristösopimuksista, ilmastomuutoksen torjunnasta, kestävästä metsätaloudesta, luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön kaupasta, biologisesta monimuotoisuudesta, kalastustuotteiden kaupasta sekä kalavarojen ja vesiviljelyn kestävästä hoidosta. Työtä ja kauppaa käsittelevä C jakso (33.15–33.18 artikla) sisältää määräyksiä tavoitteista, monenvälisistä työelämän normeista ja sopimuksista, pakkotyöstä tai pakollisesta työstä sekä yhteistyöstä kauppaa ja työelämää koskevissa kysymyksissä. Institutionaalisia järjestelyjä käsittelevä D jakso (33.19–33.23) sisältää määräyksiä kaupan ja kestäväan kehityksen alakomiteasta ja yhteyspisteistä, riitojen ratkaisusta, neuvotteluista, asiantuntijapaneelista ja uudelleentarkastelusta. Sopimus sisältää myös yhteisen julkilausuman kauppaa ja kestäväan kehitystä koskevista määräyksistä. Julkilausumassa viitataan väliaikaisen kauppasopimuksen kauppaa ja kestäväan kehitystä koskevan osan uudelleentarkasteluprosessiin. Mahdolliset lisämääräykset pyritäisiin sisällyttämään myös laajennettuun puitesopimukseen.

34 luku. *Kauppa ja sukupuolten tasa-arvo.*

Kolmaskymmenesneljäs luku sisältää määräyksiä kaupasta ja sukupuolten tasa-arvosta (34.1–34.7 artikla). Luku sisältää määräyksiä asiayhteydestä ja tavoitteista, monenvälisistä sopimuksista, yleisistä määräyksistä, yhteistyötoimista, institutionaalisista järjestelyistä, riitojen ratkaisusta ja uudelleentarkastelusta.

35 luku. *Avoimuus.*

Kolmaskymmenesviides luku sisältää määräyksiä avoimuudesta (35.1–35.7 artikla). Luku sisältää määräyksiä määritelmistä, tarkoituksesta ja soveltamisalasta, julkistamisesta ja tiedusteluista sekä yleisesti sovellettavien säädösten hallinnoinnista.

36 luku. *Hyvät sääntelykäytännöt.*

Kolmaskymmeneskuudes luku sisältää määräyksiä hyvistä sääntelykäytännöistä (36.1–36.13 artikla). Luvussa määrätään sääntelytoimenpiteistä, tiedonvaihdosta, julkisista kuulemisista, vaikutusarvioiden toteuttamisesta ja sääntelykäytäntöihin liittyvästä yhteistyöstä.

37 luku. Pienet ja keskisuuret yritykset.

Kolmaskymmenesseitsemäs luku sisältää määräyksiä pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksista hyötyä EU:n ja Chilen laajennetusta puitesopimuksesta. 37.1–37.3 artiklat sisältävät määräyksiä tavoitteista, sopimusta koskevan tiedon jakamisesta sekä pk-yritysten yhteyspisteistä. Lisäksi määrätään, että riitojenratkaisumenettelyä (luku 38) ei sovelleta lukuun 37 (37.4 artikla).

38 luku. Riitojenratkaisu.

Kolmaskymmeneskahdeksas luku sisältää määräyksiä valtioiden välisestä riitojenratkaisusta (38.1–38.35 artikla). Luku sisältää määräyksiä menettelyistä sopimuksen kauppaa ja investointeja koskevien määräysten tulkintaan ja soveltamiseen liittyvien riitojen ratkaisemiseksi joko välimiespaneelin tai sovittelumenettelyn kautta. 38. luvun riitojenratkaisumekanismissa sovelletaan kaikkiin sopimuksen määräyksiin, ellei yksittäisessä luvussa toisin määrätä. A jakso (38.1–38.3 artikla) sisältää tavoitteen ja soveltamisalan. B jaksossa (38.4 artikla) käsitellään neuvotteluita. C jaksossa (38.5–38.24 artikla) määrätään paneelimenettelyistä. D jaksossa (38.25–38.30 artikla) määrätään sovittelujärjestelmästä. E jakso (38.31–38.35 artikla) sisältää yhteiset määräykset.

39 luku. Poikkeukset.

Kolmaskymmenesyhdeksäs luku sisältää määräyksiä niistä edellytyksistä, joilla sopimuksen määräyksistä voidaan poiketa (yleiset poikkeukset, 39.1-39.2 artikla). Turvallisuuteen perustuvista poikkeuksista määrätään artiklassa 41.4.

IV OSA: YLEINEN INSTITUTIONAALINEN KEHYS**40 luku. Institutionaalinen kehys.**

Neljäskymmenes luku sisältää määräyksiä institutionaalisesta kehyksestä (40.1-40.7 artikla). Luvussa määrätään osapuolten välisestä yhteisneuvostosta, joka seuraa sopimuksen tavoitteiden saavuttamista ja valvoo sen täytäntöönpanoa. Luku sisältää määräyksiä sekakomiteasta, jonka tehtävänä on sopimuksen täytäntöönpanon varmistaminen ja yhteisneuvoston avustaminen. Luvussa määrätään kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön alakomitean perustamisesta. Yhteisneuvosto ja sekakomitea voivat perustaa uusia alakomiteoita ja muita elimiä avustamaan tehtäviensä suorittamisessa ja erityiskysymysten käsittelyssä. Luvussa määrätään parlamentaarisen sekavaliokunnan perustamisesta, joka koostuu Euroopan parlamentin ja Chilen kongressin jäsenistä, tavoitteena edistää tiiviimpiä suhteita. Luku sisältää määräyksiä, jotka koskevat Euroopan unionin jäsenmaiden ja Chilen kansalaisyhteiskuntien osallistumisen edistämistä sopimuksen täytäntöönpanossa. Luvun määräysten mukaan osapuolet sopivat eri kansalaisyhteiskunnan toimijoista koostuvien neuvoa-antavien ryhmien perustamisesta sekä kansalaisyhteiskuntafoorumin järjestämisestä.

41 luku. Yleiset ja loppumääräykset

Neljäskymmenesensimmäinen luku sisältää yleisiä ja loppumääräyksiä (41.1.-41.14 artikla). Luvun osapuolia koskevien määräysten mukaan sopimusosapuolilla tarkoitetaan EU:a ja sen

jäsenvaltioita toimivaltajaon mukaisesti sekä Chilen tasavaltaa. Luku sisältää määräyksiä alueellisesta soveltamisalasta. Luvun velvollisuuksien täyttämistä koskevien määräysten mukaan osapuolet sitoutuvat toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sopimuksesta johtuvien velvollisuuksiensa täyttämiseksi. Luku sisältää määräyksiä sen osalta, että osapuoli katsoo toisen osapuolen laiminlyöneen velvollisuutensa sekä määräyksiä turvallisuuteen perustuvista poikkeuksista. Luku sisältää määräyksiä voimaantulosta ja väliaikaisesta soveltamisesta sekä sopimukseen tehtävistä muutoksista ja sen irtisanomisesta. Luku sisältää määräyksiä muista sopimuksista, sopimuksen voimassaolosta ja korvaamisesta suhteessa muihin sopimuksiin sekä rajoituksista suhteessa olemassa oleviin ja täydentäviin sopimuksiin. Luku sisältää määräyksiä myöhemmistä liittymisistä Euroopan unioniin ja niihin liittyvistä toimenpiteistä. Luku sisältää määräyksiä yksityisistä oikeuksista, viittauksista lakeihin ja muihin sopimuksiin sekä sopimuksen kestosta. Lisäksi luvussa määrätään sopimuksen irtisanomisesta ja todistusvoimaisista teksteistä.

7 Voimaantulo

Sopimuksen osapuolet hyväksyvät sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti. Sopimus tulee sen 41.5 artiklan mukaan voimaan sitä päivää seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä, johon mennessä osapuolet ovat viimeksi ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaansaattamisen edellyttämien sisäisten menettelyjensä päätökseen saattamisesta.

Ehdotetaan, että esitykseen sisältyvä laki tulee voimaan valtioneuvoston säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

Sopimuksen 41.5 artiklan mukaan osapuolet voivat soveltaa sopimusta väliaikaisesti kokonaan tai osittain omien sisäisten menettelyjensä mukaisesti. Väliaikainen soveltaminen alkaa sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tätä varten tarvittavien sisäisten menettelyjensä päätökseen saattamisesta, mukaan lukien Chilen vahvistus suostumuksestaan soveltaa väliaikaisesti EU-osapuolen ehdottamia tämän sopimuksen osia. EU:n neuvosto on päättäessään sopimuksen allekirjoittamisesta unionin puolesta päättänyt myös sopimuksen tiettyjen määräysten väliaikaisesta soveltamisesta unionin ja Chilen välillä päätöksellään (EU) 2024/1758. Sopimuksen tiettyjen määräysten väliaikainen soveltaminen unionin ja Chilen välillä on alkanut 1.6.2025.

Sopimuksen on tähän mennessä hyväksynyt kansallisesti kymmenen EU:n jäsenvaltiota. Euroopan unionin neuvosto tekee päätöksen sopimuksen tekemisestä unionin puolesta todennäköisesti vasta sen jälkeen, kun sen kaikki jäsenvaltiot ovat ensiksi ilmoittaneet kansallisten menettelyiden loppuunsaattamisesta. Euroopan parlamentti on antanut hyväksyntänsä sopimuksen tekemiseksi 9. helmikuuta 2024. Chile on osaltaan ilmoittanut saattaneensa loppuun sopimuksen voimaantulon edellyttämät sisäiset menettelynsä.

8 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus

Sopimukseen sisältyy määräyksiä tietyistä yhteistyöaloista, jotka käsittelevät Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:ssä Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan kuuluvaksi säädettyä alaa. Tällaisia aloja koskevia määräyksiä sisältyy ainakin yrityksiä ja teollisuutta,

makrotalouspolitiikkaa, koulutusta, kulttuuria, ympäristöä, terveyttä, työllisyyttä ja sosiaaliasioita, maataloutta sekä sijoitusten suojaa koskeviin artikloihin.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan, sopimuksen voimaansaattamissäädökselle on tarpeen saada Ahvenanmaan itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntä.

Sopimukseen sisältyy lisäksi määräyksiä, joilla on yhtymäkohtia Suomen liittymistä Euroopan unioniin koskevan sopimuksen liitteenä olevaan pöytäkirjaan N: o 2 (SopS 103/1994), joka käsittelee Ahvenanmaan asemaa. Osa kyseisistä määräyksistä kuuluu EU:n yksinomaiseen toimivaltaan, mikä merkitsee, että Ahvenanmaan erityisasema on otettu huomioon jo kyseisiä sopimusmääräyksiä neuvoteltaessa.

9 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

9.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välinen toimivallanjako

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen tasavallan välillä tehtävä laajennettu puitesopimus on luonteeltaan niin sanottu sekasopimus. Sopimuksen määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan ja osittain unionin yksinomaiseen toimivaltaan tai unionin ja sen jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan. Vakiintuneen käytännön mukaan eduskunta hyväksyy tällaisen sopimuksen vain niiltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan (esim. PeVL 6/2001 vp, PeVL 31/2001 vp, PeVL 16/2004 vp, PeVL 24/2004 vp).

Käsiteltävänä olevan sopimuksen kaltaisten yleisluonteisten, osapuolten välistä yhteistyötä korostavien ja laaja-alaisen sekasopimusten määräysten toimivallan jakautumisesta unionin ja sen jäsenvaltion kesken on vaikea tehdä täysin yksityiskohtaista selvitystä. Toimivallanjakoa ei ole myöskään osoitettu sopimuksen määräyksissä. Neuvoston päätöksessä (EU) 2024/1758 sopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta on toisaalta määriteltä ne määräykset, joita voidaan soveltaa väliaikaisesti unionin ja Chilen välillä. Päätöksen perusteella Euroopan unionilla voidaan katsoa olevan toimivaltaa ainakin sopimuksen seuraavissa osissa: 1 luku, 2 luku, 3 luku pois lukien 3.4 artikla (konsulisuojele), 4 luku, 5 luku, 6 luku pois lukien 6.2 artikla (verotus), 7 luku, 8.5(1) artiklan b-alakohta, 40 luku ja 41 luku.

Väliaikaisen soveltamisen ulkopuolelle on jätetty ensinnäkin sopimuksen III osa (Kauppa ja kaupan liitännäistoimenpiteet, 8–39 luvut, pois lukien 8.5(1) artiklan b-alakohta), jonka määräykset sisältyvät lukuun ottamatta sijoituksia koskevaa 17 lukua unionisopimuksena tehtyyn väliaikaiseen kauppasopimukseen. Lisäksi väliaikaisen soveltamisen ulkopuolelle on jätetty edellä mainitut 3.4 artikla ja 6.2 artikla, joiden osalta unionilla ei ole katsottu olevan toimivaltaa ja jotka voidaan katsoa kuuluvaksi jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan.

Jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä voidaan lisäksi katsoa sisältyvän muun muassa sopimuksen II osaan, jossa määrätään poliittisesta vuoropuhelusta, ulkopolitiikasta, kansainvälisestä rauhasta ja turvallisuudesta, hallintotavasta ja ihmisoikeuksista (2 luku), yhteistyöstä oikeuden, vapauden ja turvallisuuden alalla (3 luku), kestävästä kehityksestä (4

luku), taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta kumppanuudesta (5 luku), muista aloista (6 luku) ja valtion ja julkishallinnon nykyaikaistamisesta, hallinnon hajauttamisesta ja aluepolitiikasta (7 luku).

Jäsenvaltioilla on toimivaltaa myös sijoituksia koskevan 17 luvun osalta siltä osin kuin kyseisen luvun määräykset liittyvät muihin kuin suoriin ulkomaisiin sijoituksiin, sijoittajan ja valtion väliseen riitojen ratkaisuun ja näitä koskeviin yleisiin määräyksiin EU:n tuomioistuimen toukokuussa 2017 antamassa lausunnossa 2/15 vahvistetulla tavalla. Sijoitussuojan osalta toimivallan jako on myös määriteltä lausunnossa 2/15. Kyseisessä lausunnossa toimivallanjaosta EU:n ja sen jäsenvaltioiden välillä vahvistetaan, että suorat ulkomaiset sijoitukset kuuluvat yhteisen kauppapolitiikan alaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen SEUT 207 artiklan 1 kohdan nimenomaisen maininnan mukaisesti, mistä seuraa, että ne kuuluvat SEUT 3 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettuun unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Sen sijaan jaettuun toimivaltaan kuuluvat sijoitusten suojaa koskevat määräykset silloin, kun ne liittyvät muihin kuin suoriin ulkomaisiin sijoituksiin sekä sijoittajan ja valtion välistä riitojen ratkaisua koskevat määräykset. Samoin jaettuun toimivaltaan kuuluvat yleiset määräykset siltä osin kuin ne liittyvät edellä mainittuihin jaetun toimivallan määräyksiin. Muita kuin suoria ulkomaisia investointeja ovat arvopaperisijoitukset, jossa sijoittaja ostaa ulkomaisen yrityksen osakkeita tai velkaa ilman määräysvaltaa kyseisessä yrityksessä.

Lainsäädännön alaan kuuluvat sopimusmääräykset

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteet määräykset. Kansainvälisen velvoitteen määräykset on luettava lainsäädännön alaan kuuluviksi, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatu perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta määräyksestä on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp).

Suurin osa EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen väliseen sopimukseen sisältyvistä jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvista määräyksistä ovat luonteeltaan yleisiä, tulevaa yhteistyötä mahdollistavia ja tukevia, eivätkä ne sisällä suoranaisia toimintavelvoitteita. Näin ollen ne eivät myöskään kuulu lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 1.2 artiklan 2 kohdan mukaan demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien sekä oikeusvaltioperiaatteen ja hyvän hallintotavan kunnioittaminen muodostavat sopimuksen olennaisen osan. Sopimuksen olennaiseksi osaksi on lisäksi määriteltä 2.2 artiklan 1 kohta, jossa määrätään joukkotuhouhaseiden leviämisen ehkäisemisestä. Sopimuksen olennaisten osien rikkominen on sidottu EU:n ulkosuhdesopimuksille tyypilliseen tapaan erityiseen sanktiomenettelyyn, josta määrätään sopimuksen 41.3 artiklan 3 kohdassa ja

joka ei sisällä vastaavaa neuvotteluvollisuutta kuin muiden sopimusmääräysten rikkominen. Jos jompikumpi osapuoli katsoo, että toinen ei ole täyttänyt olennaisiksi osiksi kuvattuja velvoitteita, se voi ryhtyä aiheellisiin toimenpiteisiin. 'Aiheellisiin toimenpiteisiin' voi sisältyä sopimuksen soveltamisen keskeyttäminen myös kokonaan. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntö (PeVL 31/2001 vp) huomioiden sopimuksen 1.2 artiklan 2 kohdan ja 2.2 artiklan 1 kohdan katsotaan kuuluvan lainsäädännön alaan ja edellyttävän eduskunnan hyväksyntää.

Sopimuksen 2.2 artiklan 2 kohdan mukaan osapuolet luovat tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän, jolla valvotaan joukkotuhoukaseisiin liittyvien tavaroiden vientiä ja kauttakulkua, mukaan lukien kaksikäyttöteknologian loppukäytön valvonta ja tehokkaat seuraamukset vientivalvonnan laiminlyömisestä. Kyseisen 2 kohdan määräysten on jaksossa 6 *Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön* tarkemmin selostetun mukaisesti katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan ja siten edellyttävän eduskunnan suostumusta.

Sopimuksen muuttoliikettä koskevan 3.3 artiklan 3 kohdan mukaan osapuolilla on velvollisuus ottaa takaisin laittomasti toisen osapuolen alueella oleskelevat kansalaisensa ja osapuolet sitoutuvat myöntämään asianmukaiset matkustusasiakirjat tätä tarkoitusta varten. Kyseisen 3 kohdan määräysten on jaksossa 6 *Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön* tarkemmin selostetun mukaisesti katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan ja siten edellyttävän eduskunnan suostumusta.

Sopimuksen sijoituksia koskevan luvun 17.17 artiklassa määrätään sijoittajien ja sijoitusten kohtelusta, 17.18 artiklassa selkkaustilanteista, 17.19 artiklassa pakkolunastuksesta, 17.20 artiklassa pääomien siirrosta ja 17.21 artiklassa sijaantulosta. Näiden määräysten on jaksossa 6 *Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön* tarkemmin selostetun mukaisesti katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan ja siten edellyttävän eduskunnan suostumusta.

9.2 Käsittelyjärjestys

Koska sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislaki tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

1. ponsi

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen tasavallan välillä Brysselissä 13.12.2023 tehdyn laajennetun puitesopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

2. ponsi

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen tasavallan välisestä laajennetusta puitesopimuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Brysselissä 13 päivänä joulukuuta 2023 Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen tasavallan välillä tehdyn laajennetun puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 4.9.2025

Pääministeri

Petteri Orpo

Ulkoministeri Elina Valtonen

Sopimusteksti

**EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ CHILEN
TASAVALLAN LAAJENNETTU PUITESOPIMUS**

[L_202401759FI.000101.fmx.xml](#)